



Kulturområdet i Studieförbundet Vuxenskolan

RAPPORT 2022



Studieförbundet
Vuxenskolan

Rapport för kulturområdet i Studieförbundet Vuxenskolan

INNEHÅLL

- 3. Inledning: uppdrag och definition av kulturområdet
- 4. Folkbildningens roll i kulturlivet
- 5. Nuläge och jämförelse av de olika kulturämnena: omfattning och vilka vi når
- 8. Kulturprogram
- 8. Medlems- och samarbetsorganisationer
- 9. Hur vi jobbar med de olika kulturämnena
 - 9. Musik
 - 13. Hantverk, konst & bild
 - 13. Dans
 - 13. Teater
- 14. Avdelningarnas kulturverksamheter: jämförelser
- 16. Kulturområdets digitalisering
- 17. Kulturområdets styrkor
- 17. Pandemins effekter och vårt bidrag till återhämtning
- 18. Framtiden och Studieförbundet Vuxenskolas roll i kulturlivet
- 19. Utmaningar och frågeställningar
- 20. Ämnesdefinitioner i detalj: ämneskoder per kulturområde
- 21: Bilaga #1 – Kulturämnena per avdelning mätt i antal studietimmar
- 21: Bilaga #2 – Kulturämnena per avdelning mätt i antal unika deltagare
- 22: Bilaga #3 – Tabell: timmar, deltagare, ålder och kön för kulturområdets respektive ämne
- 22: Bilaga #4 – Tabell: ålderssegment och antal unika deltagare för alla ämneskoder inom kulturområdet

Inledning

UPPDRAGET OCH AVGRÄNSNING AV KULTUR

Förbundsstyrelsen har beslutat att förbundskansliet ska ta fram en rapport för kulturområdet som del i underlag för strategiarbetet. I denna rapport definieras kultur som verksamhet inom ämnena:

MUSIK

DANS

TEATER

LITTERATUR

HANTVERK, KONST & BILD

Kulturområdets ämnen är alltså kulturverksamhet där skapandet och uttryckandet av konst är centralt. Inom kulturområdet kan våra deltagare exempelvis uttrycka sig genom dans, musik och film eller dreja, måla, eller skriva.

Denna rapport ämnar beskriva en sammantagen bild av kulturområdet i SV och dess omfattning, och ett av syftena med denna rapport är att jämföra kulturområdets olika delar. Mer ingående analyser av ämnena *musik* samt *hantverk, konst & bild* går att finna i de separata rapporterna **Musik i Studieförbundet Vuxenskolan** och **Hantverk och skapande inom SV**.

ÄMNE NAS DEFINITIONER

”**MUSIK**” definieras som alla musikämnen inom SVs verksamhet och hämtar data från ett antal ämneskoder inom 212-serien. Exempel på inneboende musikämnen: Folkmusik, improvisatorisk musik (rock, jazz etc), instrumentalmusik - ensemble, körsång, musikteori, piano (enskilt instrument) tangentspel, solosång, stränginstrument (enskilt instrument), sång och musik i grupp.

Inom musikverksamheten ser vi alltså både populärmusik (exempelvis band som repar i musikhus), musikkurser (exempelvis pianolektioner) och körer.

Inom ”**HANTVERK, KONST OCH BILD**” ryms mycket – allt från traditionellt hantverk som till exempel stickning, vävning, träslöjd och keramik men även måleri, teckning, skulptur, foto, film, bokbinderi och formgivning. Denna definition och avgränsning av området är även använd i separata rapporten **Hantverk och skapande inom SV** med enda skillnaden att ämnet film inkluderas i denna rapports definition, och inte i den separata rapporten. Filmämnet är dock av så pass liten omfattning att det gör mindre skillnad i statistiken och datan.

”**LITTERATUR**” är verksamhet såsom skrivarcirklar, litteraturhistoria och skönlitteratur. **TEATER** samt **DANS** är teaterämnen respektive dansämnen. **Se varje respektive kulturområdes ämneslista på sidan 20 i denna rapport.**

INFORMATION SINHÄMTNING

Rapporten hämtar stitt underlag från:

- SVs verksamhetsrapporteringssystem Gustav
- Power BI-rapporterna ”Beslutsstöd verksamhet nationellt” och ”Musikrapport”
- STUV-rapporter från Statistiska Centralbyrån (<https://stuv.scb.se/>)
- Rapporten Basen i svenskt musikliv (<https://studieforbunden.se/basen-i-svenskt-musikliv/>)
- Rapporten Kulturanalys 2022 (<https://kulturanalys.se/publikation/kulturanalys-2022/>)
- Dokumentet Nulägesanalys strategiarbete 2023
- Nätverkssamtal med aktiva medarbetare inom kulturområdet, och analyser samt erfarenheter från ansvarig utvecklingsledare och samordnare för musik & kultur (Edward Forslund).

HUR DELTAGARE OCH INDIVIDER RÄKNAS I DENNA RAPPORT

- I denna rapport används endast mätvärdet för unika deltagare i syfte att påvisa hur många faktiska individer som nås med våra verksamheter. När begreppet ”deltagare” används i denna rapport ska det läsas som ”unika deltagare”.
- All statistik och data gäller verksamhetsåret 2019 om inget annat anges – det sista normalåret vi hade innan pandemin.
- Stora tal avrundas till jämna tusen- eller hundratal (beroende på talets storleksordning) för läsbarhet.

Kort om folkbildningens roll i kulturlivet

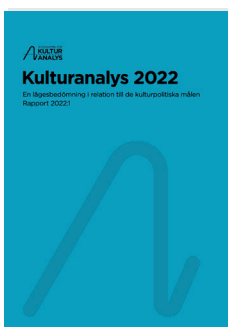
Kultur är av grundläggande betydelse för samhällsutvecklingen och har en självklar plats i folkbildningens ständiga utforskande. Genom kultur skapas arenor för kritiska och självständiga diskussioner samt utrymme för självförverkligande. Ett rikt lokalt kulturliv och lokalt förankrad kultur ger identitet, självkänsla och utveckling, och att visa sitt skapande för andra är ett sätt att göra sin röst hörd i samhällsdebatten. Kulturen har stor betydelse för att värna yttrandefrihet och mångfald, och ska inte ses som enbart ett redskap som ska tjäna och underordnas högre syften. Kulturen har ett egenvärde som bör synliggöras och försvaras, och kulturrollen behöver legitimeras som en viktig del av vår verksamhet, både för lärande och utövande över tid. Kulturområdet är även en stark kraft för integration: skapandet och konsten talar ett universalspråk som alla förstår, något som finns i alla kulturer och som är lätt att kommunicera med när man inte har ett gemensamt språk.



Ett av statens syften med folkbildning är att ”bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet”. Folkbildningen är kanske den enskilt viktigaste infrastrukturen för amatörkultur i hela landet, både som möjliggörare för eget skapande och framträdande men också för ett rikt kulturliv lokalt. Kultur är den dominerande verksamheten i studieförbunden, likaså på Studieförbundet Vuxenskolan, och har stor omfattning även hos folkhögskolorna. På vissa håll står och faller amatörkulturverksamheten med studieförbunden.



Rapporten Kulturanalys 2022 bekräftar och understryker vikten av studieförbund i kulturlivet:



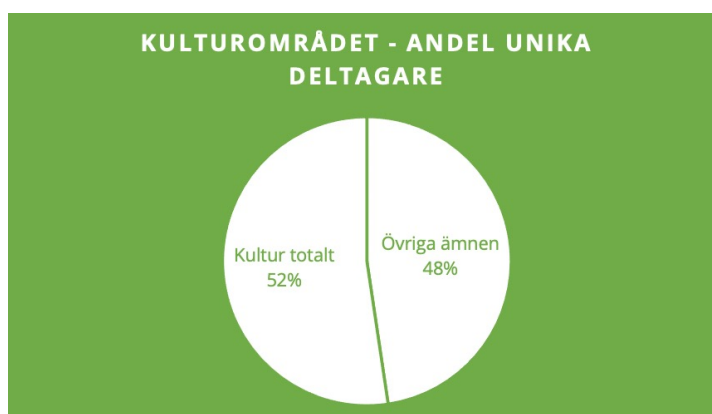
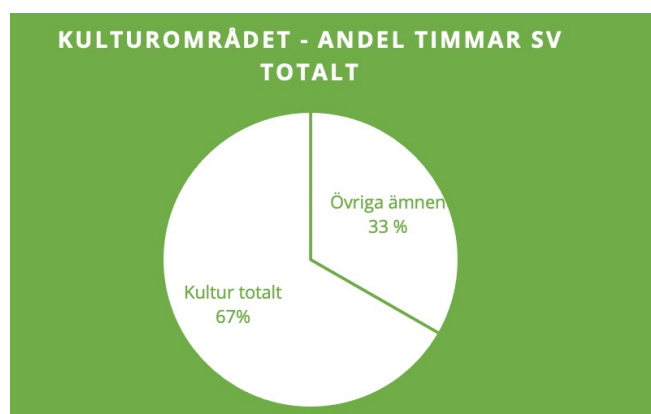
”Att aktörer i det civila samhället – exempelvis hembygdsföreningar, bygdegårdar, kulturföreningar och studieförbund – utgör bärande delar i den infrastruktur som skapar möjligheter för människor att själva vara aktiva i kulturlivet har tydliggjorts under pandemin. Aktörer i det civila samhället är också viktiga som arrangörer och för att tillhandahålla lokaler som skapar möjligheter för konstnärer och kulturskapare att förmedla sin verksamhet till en publik.”

Nuläge och jämförelse av de olika kulturämnena

OMFATTNING – DE OLIKA ÄMNENA INOM KULTUROMRÅDET

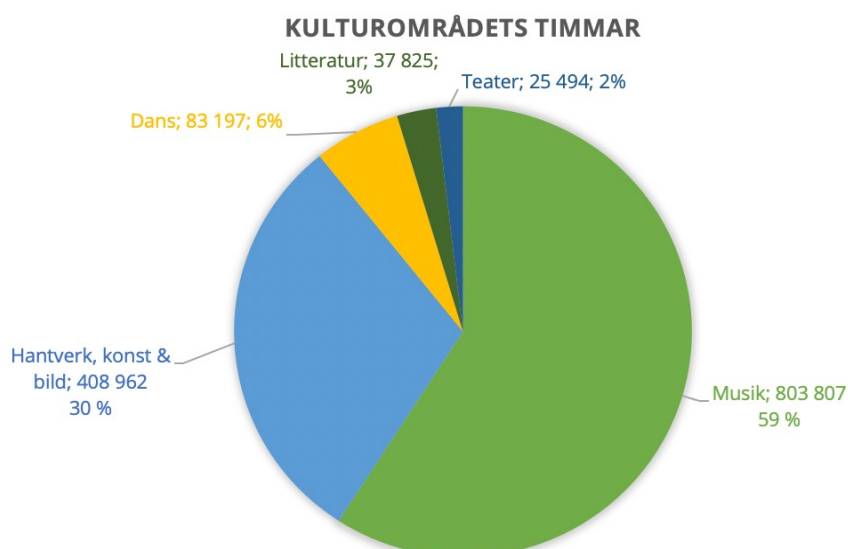
67 % av SVs verksamhet

Kulturområdet enligt denna rapport definition (musik, hantverk, konst, bild, dans, litteratur och teater) är det största området inom SV sett till både antalet unika deltagare och studiecirkeltimmar. Mer än hälften av SVs unika deltagare och 67 % av timmarna återfinns inom kulturområdet.



Timmarna – musiken är störst

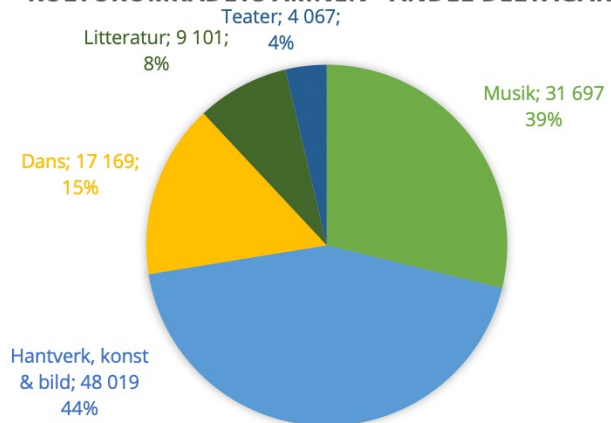
Musikens ämnen (som beskrivs närmare i denna rapport samt i den separata rapporten ”Musik i Studieförbundet Vuxenskolan”) är den största verksamheten i SV sett till antal studiecirkeltimmar och utgör med sina 800 000 timmar mer än en tredjedel av alla SVs studietimmar, följt efter hantverk- och konstämnena (som beskrivs närmare i rapporten ”Hantverk och skapande inom SV”) vilka utgör en femtedel av de totala timmarna. Därefter följer dans (80 000 timmar) och teater (20 000 timmar).



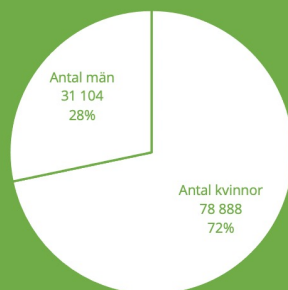
Individerna – musik och hantverk når flest

Ser vi istället till antalet unika deltagare blir bilden något annorlunda: Hantverk- och konstämnen når 42 000 personer medan musiken når ca 30 000 personer jämfört med dansverksamheten som når 17 000 personer. Mäter vi unika deltagare ser vi alltså att hantverk & konst står för en femtedel av SVs totala unika deltagare, musiken 14 % och dansen 8 %, följt av teater 1 %. **Bilden till höger visar respektive ämnes andel av kulturområdets deltagare.**

KULTUROMRÅDETS ÄMNER - ANDEL DELTAGARE



KULTURENS DELTAGARE - KÖNSFÖRDELNING



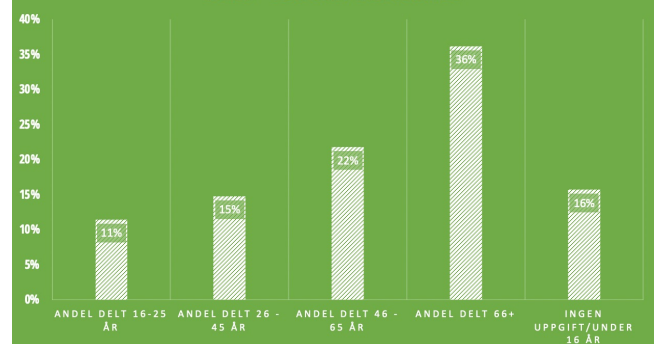
Vilka personer når kulturområdet?

72 % av kulturområdets unika deltagarna är kvinnor, och mer än hälften av deltagarna har fyllt 66 år. Endast 5 % av de unika deltagarna är 16-25 år gamla. Ämnet som sticker ut är musik, där deltagarna består av ungefär lika många kvinnor som män och som inom populärmusiken dessutom når en ung målgrupp (35 % av de unika deltagarna är 0-29 år).

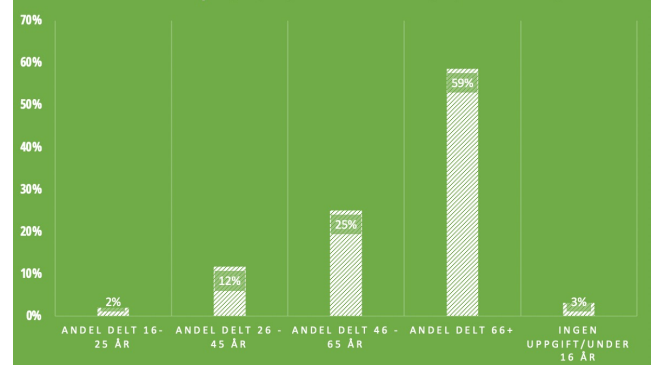
Dans och teater är också ämnen som når en yngre målgrupp: inom dansverksamheten är 11 % av de unika deltagarna 16-25 år, och inom teatern ligger siffran på 17 %. Samma ämnen har även en stor andel deltagare som är under 16 år gamla.

Området "Hantverk, konst och bild" samt litteratur har svårast att nå personer som är under 25 år: siffran ligger på 2 % av deltagarna inom Hantverk, konst och bild, samt 1 % av deltagarna inom litteratur. Majoriteten av ledarna inom detta område (enligt enkätsvaren kopplade till rapporten "Hantverk och skapande inom SV") är 60 år eller äldre. Denna åldersrepresentation av ledare kan vara en av förklaringarna till varför vi inte når så många yngre personer inom hantverksområdet. För övrigt kan nämnas att deltagarna inom "Hantverk, konst och bild" är övervägande kvinnor (84 %).

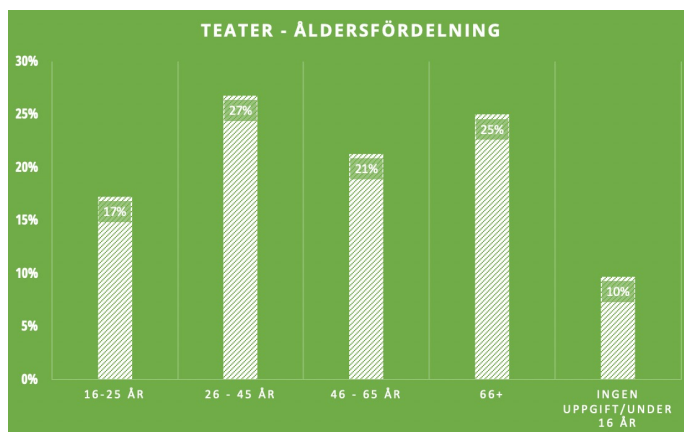
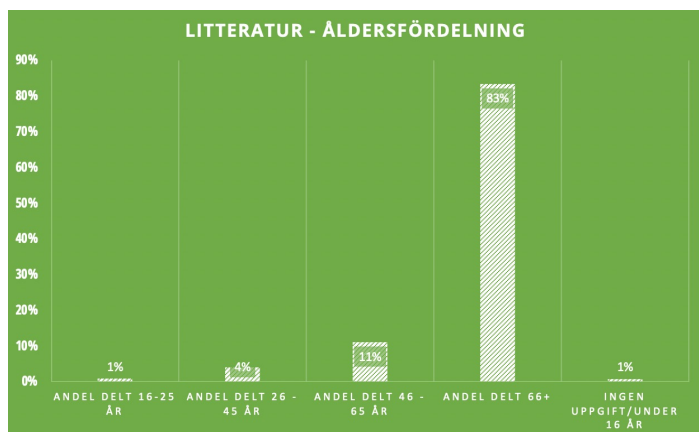
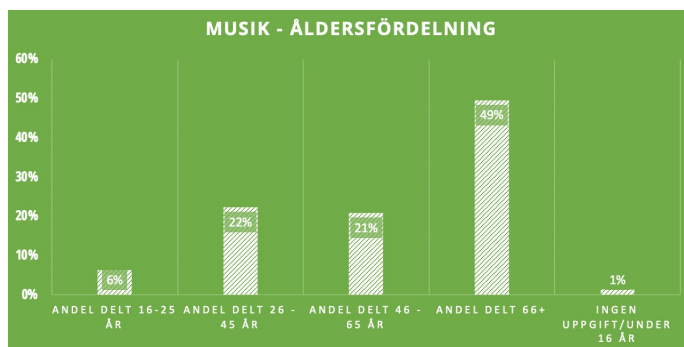
DANS - ÅLDERSFÖRDELNING



HANTVERK, KONST & BILD - ÅLDERSFÖRDELNING



Åldersfördelning: musik, litteratur, teater



Kamratcirklar kontra betalkurser på allmänmarknaden: vilka nås?

Kamratcirkarna är generellt en verksamhet som har potential att generera stora volymer timmar som innebär så pass stora intäkter från stadsbidraget att SV kunnat erbjuda kostnadsfri verksamhet, vilket varit positivt för socioekonomiskt utsatta grupper. En farhåga när stadsbidraget i framtiden sannolikt premierar verksamhet med många unika deltagare är att det kommer läggas mer energi på betalkurser och allmänmarknad än kamratcirklar och att vi därigenom riktar oss mot betalstarka målgrupper som t.ex. pensionärer och medelålders hög- och medelinkomsttagare.

Kamratcirkarna (såsom musikgrupper och band) eller kostnadsfri verksamhet (såsom gratis kurser i ämnen som tilltalar yngre) har större chans att nå en yngre målgrupp, och personer i sociala utsatta områden.



Kulturprogram

Under 2019 genomfördes cirka 55 400 kulturprogram vilket är en siffra som legat relativt stabilt sedan 2012. Hälften av SVs kulturprogram är inom kulturområdet.

Sång/musik är det nästa största ämnet inom SVs kulturprogram (40 % av alla kulturprogram är sång/musik), och populärmusiken (i form av exempelvis livespelningar) stod för 30 % av SVs totala antal kulturprogram 2019.

Vi kan även se att av musikens ca 20 600 kulturprogram (2019) gjordes ca 17 % i samverkan med SPF seniorerna.



Medlems- och samarbetsorganisationer

På nationell nivå när det gäller musik, hantverk, konst och dans så finns inga organisationer knutna till SV i form av medlems- eller grundorganisationer. Inom teaterämnet samverkar SV med Moomsteatern.

Dock så kan vi läsa i Funktionsrättsrapporten att de största ämnena för grupperna äldre/demens och intellektuell funktionsnedsättning är musik, dans och dramatik – vilket innebär att en stor del av verksamheten som görs tillsammans med våra medlems och samarbetsorganisationer inom funktionsrätt (exempelvis FUB) är musik-, dans- och teaterverksamhet.

Inom musikverksamheten 2019 var 4 % (33 526 timmar) av verksamheten registrerad för tillgänglighetsbidrag.

Hur jobbar vi med de olika kulturämnenena?

MUSIKVERKSAMHETEN

Musikverksamheten beskrivs närmare i separata rapporten ”Musikområdet i SV”. Här följer en sammanfattning

Studieförbundens musikverksamhet – basen i svenskt musikliv

Musiken är en mycket omfattande och betydelsefull verksamhet inom studieförbunden. I rapporten **Basen i svenskt musikliv** utvecklas studieförbundens stora roll för svenska musiker och band:

”Varje år samlas över 90 000 personer (2017) för att spela populärmusik tillsammans inom studieförbunden. Över hela Sverige erbjuder studieförbunden replokaler, coachning, instrument, studiotid och kurser för att göra det möjligt för fler att spela musik, oavsett bakgrund och ekonomiska förutsättningar”

Studieförbunden är de enda som bedriver musikverksamhet inom populärmusik i alla Sveriges kommuner och är landets viktigaste aktör som stöttar fria musikgrupper.



Några faktapunkter om Studieförbundet Vuxenskolornas musikverksamhet

- Ett 30-tal verksamhetsutvecklare inom hela SV arbetar nästan uteslutande med musikverksamhet. Dessa verksamhetsutvecklare kallas ibland ”musikansvariga” och många avdelningar som har en eller flera musikansvariga verksamhetsutvecklare. I storstäderna SV Malmö, SV Göteborg och SV Stockholm jobbar en grupp personer på respektive avdelning praktiskt taget bara med musik.
- **Musiknätverket** består av musikverksamhetsutvecklare från hela SV och träffas i videomöten en gång i månaden (under 2022). Syftena med musiknätverkets träffar är bl.a. erfarenhetsutbyte, inspiration och nätverkande mellan avdelningar.
- SV har ca 50 musikhus i flera av Sveriges kommuner och sammanlagt över 500 replokaler – både utrustade och tomma för grupper som har egen utrustning. Musikhusen är mötesplatser där musikintresserade erbjuds stöd och möjligheten att dela replokaler, instrument och få kontakt med andra musikintresserade.

Nuläge och omfattning – hela musikverksamheten

Musikens timmar

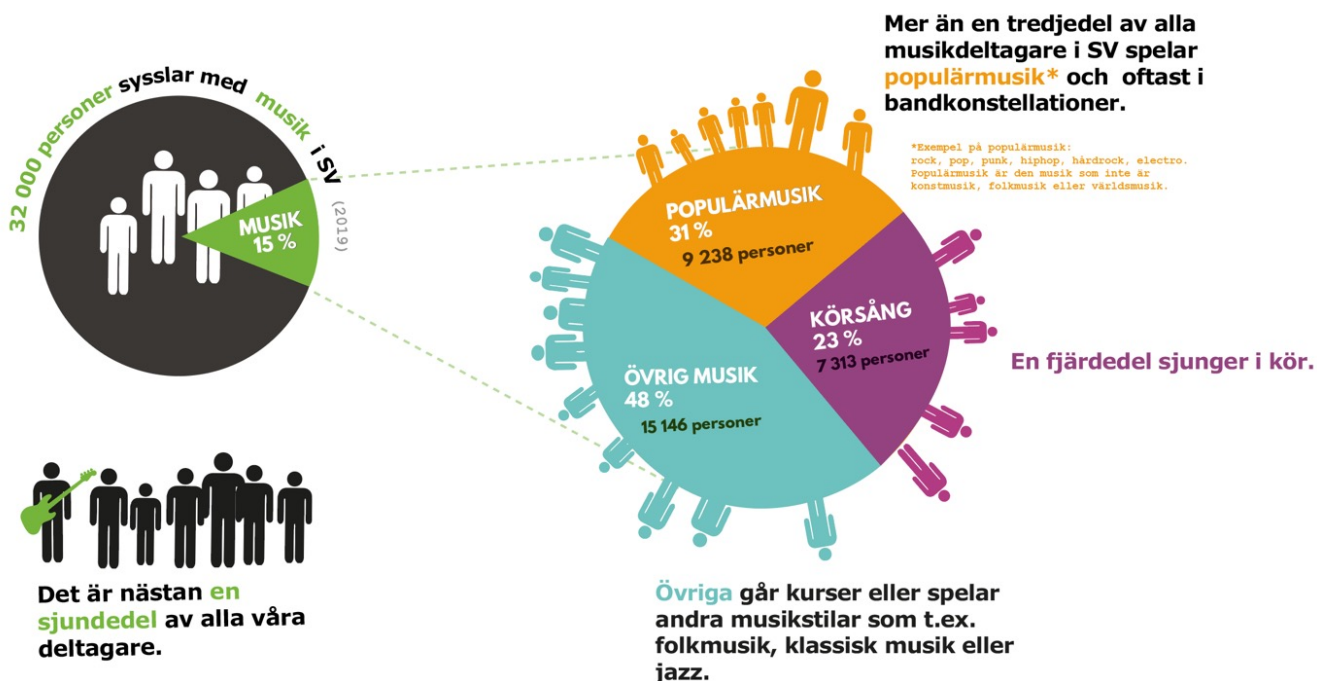
Musikverksamheten utgör med sina ca 800 000 timmar mer än en tredjedel (39 %) av SVs totala antal studiecirkel-timmar (2019) – varav populärmusiken* (mestadels band i replokaler) står för majoriteten av musikverksamhetens timmar.

*Exempel på populärmusik: rock, pop, punk, hiphop, hårdrock, electro. Populärmusik är den musik som inte är konstmusik, folkmusik eller världsmusik.



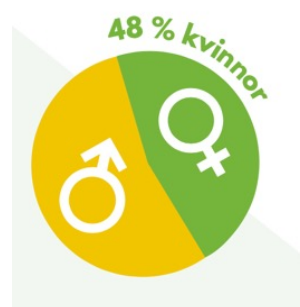
Individerna inom musiken

Som tidigare nämnt är musiker som bedriver bandverksamhet benägna att syssla med musik ofta och länge och genererar stora volymer timmar. Därför ser bilden någon annorlunda ut om vi ser till antalet unika deltagare som finns inom musikämnen: då upptar musiken med sina ca 32 000 unika deltagare 15 % av SVs totala antal unika deltagare. Av dessa 32 000 musikintresserade personer så sysslar nästan en tredjedel med populärmusik (där majoriteten spelar i band och den vanligaste musikstilen är rock/hårdrock), nära en fjärdedel sjunger i kör, och resten av deltagarna (nästan hälften) går musikkurser eller spelar andra musikstilar som t.ex. folkmusik, klassisk musik eller jazz.



Sammanfattat om musikverksamhetens deltagare:

- Musikens 32 000 deltagare består av nästan lika många kvinnor som män.
- 39 % av SVs totala studiecirkeltimmar är musikverksamhet
- ... vilket innebär att en sjundedel av deltagarna står för nästan en tredjedel av timmarna



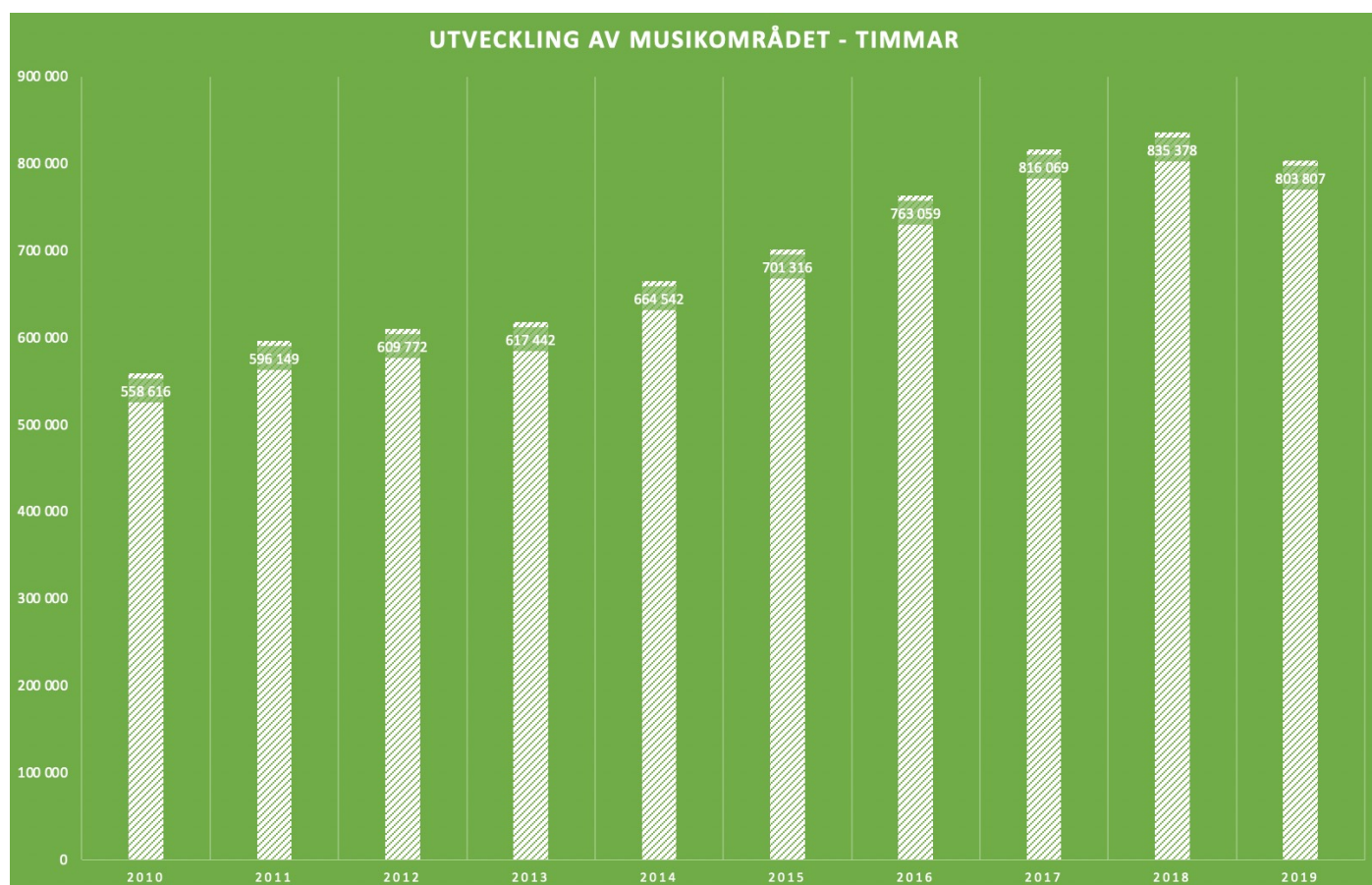
Musikverksamhet består mest av kamratcirklar

2019 var 359 av totalt 14 118 arr inom musikämnen kodade med allmänmarknad.

Endast 3 % (andel arrangemang) av musikverksamheten genomförs alltså i form av betalkurser och liknande.

Siffran hamnar på 1 % om vi ser till andelen studietimmar (7799 timmar). Resten är kamratcirklar.

Utvecklingen av musikområdet – en uppåtgående trend



Musikverksamheten har som ett av få områden visat en uppåtgående trend de senaste tio åren med undantag för pandemiåren 2020-2021. Samma trend återspeglas gällande unika deltagare inom musiken. Efter granskningen 2020 valde många avdelningar att minska sin musikverksamhet (i många fall för att minska arbetsb belastningen på verksamhetsutvecklare) och därför (även på grund av pandemins effekter på musiklivet) kommer vi se en nedåtgående kurva 2019 – 2022.

Musikverksamhetens innehåll

Musiken är ett brett ämne med många inneboende uttrycksområden:

Körsång – kamratcirklar och allmänmarknad

Inom detta ämne är det ibland SV-avdelningen som initierar uppstartandet av en kör, arvoderar ledare och står för lokaler, och ibland är det en redan existerande kör som tar kontakt med SV och vill starta samarbete. Vi kan bidra med lokaler och mötesplats samt digitala verktyg speciellt ämnade åt körer.

Bandverksamhet och populärmusik – kamratcirklar

Denna musikverksamhet bedrivs i musikhus och replokaler i SVs regi, och i gruppernas egna regi, där band träffas och samlas och spelar musik, skapar och planerar sin fortsatta utveckling. SVs musikhus är viktiga träffpunkter och smältdegler för ortens kulturliv, ofta med gemensamma cafétor och inspelningsstudio i samma hus. SV Göteborg, SV Östergötland och SV Stockholms län är tre exempel avdelningar med en lång tradition av att bedriva musikhus. I SV Göteborg bedrivs exempelvis tre musikhus som tillsammans levererar ett 50-tal replokaler till stans musikliv.

Populärmusiken är också mer än traditionella band: de senaste åren har musik med övervägande unga företrädare växt fram såsom hiphop, rap, elektroniskt pop och liknande. Inom dessa musikuttryck bedriver flertalet SV-avdelningar produktionsstudios där ungdomar och unga vuxna har möjlighet att tillsammans med en ledare eller på egen hand skapa ny musik och prova de verktyg som finns för att producera musik på digitala samtida vis. Några exempel på sådan verksamhet är SV Östergötlands flertal musikstudios och musikhus, SV Västerbottens verksamhet i Hamnmagasinet där de bedriver produktionskurser samt SV Örebros egen hiphopstudio.

Kurser, föreläsningar och workshops - allmänmarknad

SV har en lång tradition av att erbjuda kvalitativa bildningstillfällen med ledare inom en mångfald av musikämnen. Exempel på detta är föreläsningar om musikbranschen, instrumentkurser, rockskolor, hiphopskolor, musikläger, och kurser i musikproduktion. En stor del av kurs- och föreläsningsverksamheten inriktar sig på populärmusik (där musikbranschen är en viktig del, samt musikproduktion och inspelningsprogram) och populärmusikens vanligaste musikinstrument (gitarr, bas, trummor, sång).



HANTVERK, KONST OCH BILD

”Hantverk, konst och bild” beskrivs närmare i den separata rapporten ” Hantverk och skapande inom SV”. Här följer en sammanfattning:

Ämnena inom området ”Hantverk, konst och bild” bedrivs mestadels inom allmänmarknaden med timanställda ledare i SVs egna lokaler.

Vi kan dela upp området i två delar för att få en närmare inblick i vilka inneboende ämnen som är störst:

1. **”HANTVERK”** som är slöjd (textil, trä och metall), mode, keramik, vävning och liknande konsthantverksrelaterade ämnen, samt:
2. **”BILD”** som är målning, teckning, foto, rörlig bild (film) och liknande.

Vi ser då att 10 100 personer sysslar med ”bild”-delen, alltså ämnen som målning, teckning, foto och film. Det är en femtedel av hela området ”Hantverk, konst och bild”. Resterande ca 37 900 personer ägnar sig åt ”Hantverk” där ämneskoderna övrigt konsthantverk, övrig textilslöjd, vävning och träslöjd utgör största andelen timmar och unika deltagare.



DANS

När det gäller dansverksamhet så bedrivs den till största del i form av kurser inom allmänmarknad i SV-avdelningars egna lokaler (eller i flera fall kommunens lokaler) med en arvoderad ledare som lär ut danstekniker till en grupp, men det finns även verksamhet i form av kamratcirklar och samverkan med föreningar. I exempelvis SV Halland är största dansverksamheten allmänmarknad, medan i SV Göteborgs fall bedrivs dansverksamheten i den egna hiphopuset Hiphopakademien i form av kostnadsfri verksamhet för att nå unga i utanförsskap. Inom SV Malmös eget kulturhus Kulturfabriken kan deltagare använda SVs danslokal för att bedriva egna kamratcirklar.

Några fler lokala nedslag:

- I SV Halland består verksamheten av både allmänmarknad och kamratcirklar, där kamratcirkelarna är personer som har egna dansgrupper och bedriver studiecirkelverksamhet i avdelningens dansstudio.
- I SV Uppsala län finns inga kurser på allmänmarknaden, varken avgiftsbelagda eller gratis. Däremot samverkar de med en hel del föreningar som har dans som sitt ämne.
- I SV Jönköpings län, SV Kalmar län, SV Stockholms län och SV Malmö består dansverksamheten nästan uteslutande av avgiftsbelagda kurser på allmänmarknaden.

I Stockholms finns även projektet Dansa utan krav som är kostnadsfritt för deltagarna att delta på, då i samarbete och finansierat av kommunerna.



TEATER

Teaterverksamheten består till stor del av kamratcirklar där våra lokala SV-avdelningar samverkar med lokala teaterföreningar, konstkollektiv och fria teatergrupper. Vi hjälper dessa grupper med bland annat lokaler, material och rekvisita.

Avdelningarnas kulturverksamheter – lokal omfattning och jämförelser

OMFATTNING PER AVDELNING: STUDIETIMMAR

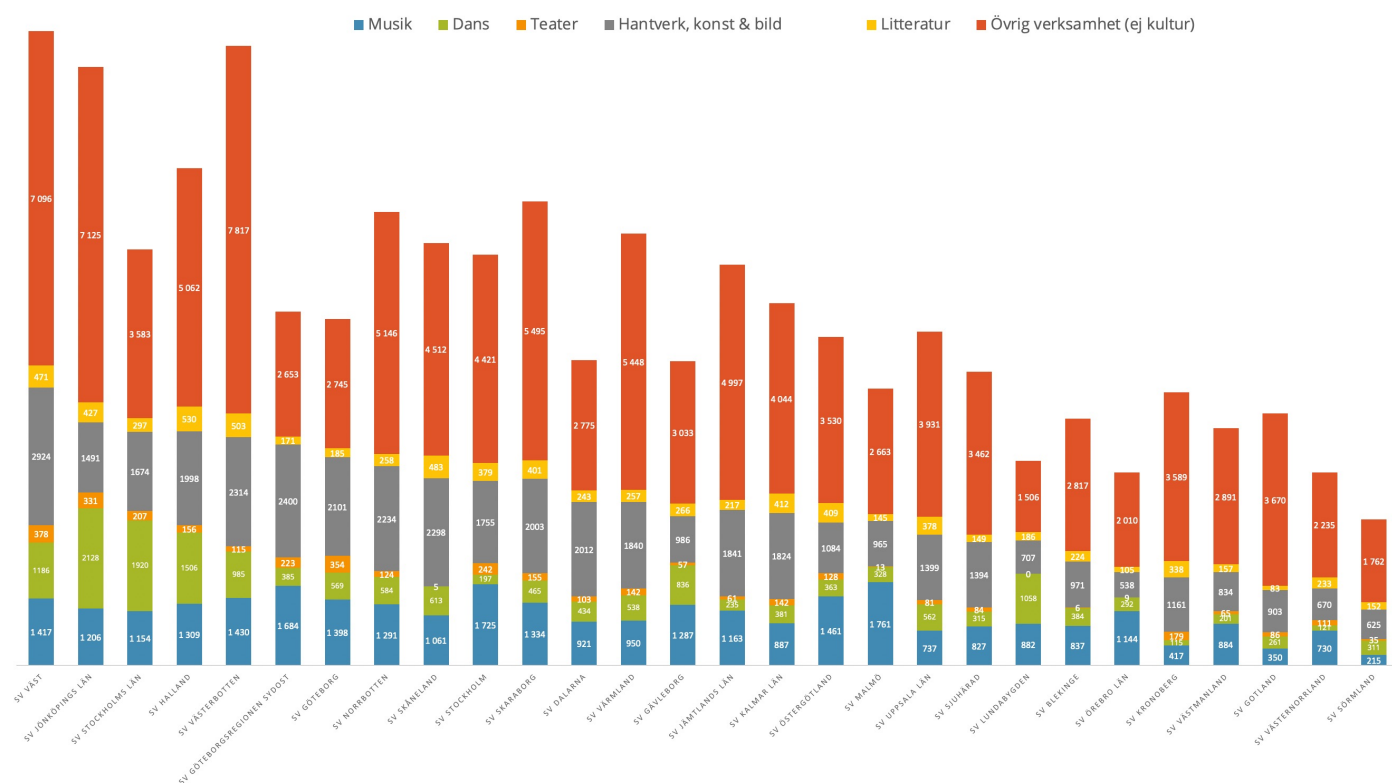


Kulturområdet utgör mer än hälften av nästan alla avdelningars verksamhet sett till antalet studietimmar. Högst andel verksamhet inom kulturområdet har SV Göteborgsregionen Sydost, SV Gävleborg och SV Malmö där kulturområdet utgör 83-85 % av avdelningens totala verksamhet. Tittar vi närmare på vilka typer av kulturämnen som avdelningarnas verksamhet består av så dominerar musik samt hantverk, konst och bild. SV Stockholm, SV Göteborg och SV Malmö har stor musikverksamhet, medan SV Gotland, SV Sörmland och SV Kronoberg har en liten musikverksamhet, men istället jämförelsevis stor verksamhet inom hantverksområdet. SV Kronoberg är tredje största avdelning när det gäller teaterverksamhet.

OMFATTNING PER AVDELNING: UNIKA DELTAGARE

När vi tittar på antalet unika deltagare istället för antalet timmar per avdelning så jämnas skillnaderna mellan respektive avdelnings kulturverksamhet ut något, och även skillnaderna mellan de stora ämnena musik och hantverk, konst och bild. I exempelvis Göteborg nås fler deltagare inom hantverk, konst och bild än inom musikverksamheten. En SV-avdelning har i snitt 3300 unika deltagare varje år inom kulturområdet. Flest personer inom kulturområdet finns i SV Väst, SV Jönköping och SV Stockholms län. Mer än 40 % av nästan alla avdelningars unika deltagare finner vi inom kulturområdet.

KULTURÄMNE PER AVDELNING: UNIKA DELTAGARE
- SORTERAT EFTER FLEST PERSONER INOM KULTUROMRÅDET



Kulturområdets digitalisering

Pandemin resulterade i att SV i många fall ställde om och hittade nya vägar för att bedriva verksamhet online. Detta syntes främst i musiken i form av onlinekurser inom musikproduktion och musikinstrument samt ett stort antal livesändningar av kulturarrangemang offentligt (i form av livesända spelningar från våra musikhus) och livesända musikuppträdanden (oftast trubadurer) till t.ex äldreboenden. Inom dansen lyckades några avdelningar koppla ihop två geografiskt spridda dansgrupper och dansa tillsammans via videolänk, och även inom hantverksämnet ägde en livesänd hantverksfestival rum på SV Gotland där besökarna fick ta del av programmet i ett videomöte.

LIVESÄNDNINGARNAS UPPÅTREND

Under 2020 exploderade antalet livesändningar inom SVs musikverksamhet

SV Norrbotten livesände ett flertal trubadurspelningar till äldreboenden, SV Gävleborg var med och samverkade kring en livesänd musikgala, SV Stockholm och SV Stockholms län arrangerade två livesända arrangemang – en föreläsning om musik samt en livespelning, SV Östergötland gjorde flertalet livesändningar från sitt eget musikhus i Norrköping (däribland en musikproduktionsworkshop och en stor musikfestival), SV Skaraborg livesände en föreläsning om gitarrteknik och en spelning, SV Väst livesände från sina spelningar på äldreboenden, SV Skåneland producerade ett litet TV-program



ONLINEKURSER

Många avdelningar lyckades under pandemin 2020 och även 2021 framgångsrikt ställa om och uppfinna nya former av musikverksamhet som med framgång kunde ske online. Tack vare att 2020 och 2021 inte var bidragsgrundande år så tillät sig flertalet avdelningar att prova nya koncept inom digital folkbildning och lärde sig mycket på vägen. Det som idag lever kvar är framförallt kurser online på ämnena musikproduktion, musikbranschkunskap och instrumentkurser.

DIGITALA MÖTEN I ALL ÄRA – MEN DET FYSISKA MÖTETS STYRKA KAN INTE UNDERSKATTAS

Pandemin visade oss hur värdefullt och inspirerande det fysiska mötet ofta är. Onlinemöten kan fylla sina syften och det finns en otrolig kraft i att kunna sammanföra personer med samma intresse oavsett var i världen de befinner sig, men en av Studieförbundet Vuxenskolans stora styrkor är att möjliggöra för människor att mötas fysiskt.

Kulturområdets styrkor

- Våra verksamhetsutvecklare – dessa personer är förebilder för nya aspirerande kulturutövare och ofta drivande krafter i det lokala kulturlivet. De lyfter, stöttar och vägleder våra ledare och deltagare och hjälper dem med studiecirklens pedagogik att utvecklas och identifiera nästa steg i sin resa.
- Genom kulturområdet når vi en mångfald av människor. Vi når redan, och kan nå fler, som vi idag inte når. Genom musikämnet populärmusik, samt dans och teater har SV särskilt stora möjligheter att nå en yngre målgrupp som vi annars inte når med folkbildande aktiviteter. Vi når även personer med funktionsvariationer med kulturverksamhet.
- Det händer mycket med människor när de möts och spelar och skapar tillsammans: personlig utveckling på flera plan, ökat självförtroende, en väg att må bra tillsammans med andra – vi motverkar psykisk ohälsa. Människor får en chans att växa genom skapandet, och varje möte och cirkel ger ringar på vattnet långt ut i samhället.
- Människor kommer närmare varandra trots sina skillnader – vi är en kraft för demokrati. I varje kamratcirkel bygger vi demokrati
- Med kulturverksamhet så möts människor från alla delar av samhället och enas kring ett gemensamt intresse – man blir ett del av ett sammanhang och gör nya bekantskaper med människor man kanske inte annars träffat.
- Den ideella musikverksamheten som finns inom kulturområdet på SV och övriga studieförbund utgör den breda mylla i där snart sagt alla framgångsrika svenska musiker och grupper vuxit fram. Denna insats görs med små ekonomiska resurser och helt utan vinstintresse.

Pandemins effekter – exempel från musiklivet

Rapporten **”Musikbranschen i siffror”** från Musiksverige berättar att

”Den svenska musikexporten som ökat stadigt i över ett decennium minskade med 570 miljoner kronor jämfört med 2019.” samt att ”Pandemins slag mot musikbranschen har varit tufft och effekterna förväntas ha en fortsatt negativ påverkan på den svenska musikbranschens intäkter även nästa år på grund av fördröjt genomslag för delar av upphovsrättsmarknaden.”.

Rapporten fortsätter:

”Musikskapande har sällan som främsta mål att generera så stora intäkter som möjligt. Konstnärliga ambitioner, frihet och oberoende kan utgöra starkare drivkrafter och vara högre prioriterat än ekonomisk trygghet. Men det är ett faktum att musikskapande kräver ekonomiska resurser. Ett samhälle som ser ett värde i musik bortom dess kommersiella potential behöver ha en finansieringsstrategi för musikskaparnas överlevnad för att kunna säkerställa innovation, musikalisk mångfald och vårt gemensamma kulturarv.”

Vi studieförbund, där SV är ett av de största inom kultur och musik, har en viktig roll för musikskaparnas överlevnad – för hela kulturlivets överlevnad – och är en kraft för konstnärlig frihet och oberoende skapande.

Framtiden och SVs roll i kulturlivet

SVs roll i Sveriges kulturliv – en roll att vårda

SV har en mycket viktig del i Sveriges kulturliv – en roll vi ska vara stolta över och vårda. Ingen annan aktör är lika viktig som studieförbunden när det gäller att stötta amatörkulturen. Genom kultur skapas arenor för kritiska och självständiga diskussioner samt utrymme för självförverkligande. Ett rikt lokalt kulturliv och lokalt förankrad kultur ger identitet, självkänsla och utveckling, och att visa sitt skapande för andra är ett sätt att göra sin röst hörd i samhällsdebatten.

Kulturen har stor betydelse för att värna yttrandefrihet och mångfald, och ska inte ses som enbart ett redskap som ska tjäna och underordnas högre syften. Kulturen har ett egenvärde som bör synliggöras och försvaras och är en viktig del av vår verksamhet, både för lärande och utövande över tid. Det framkommer bland annat i rapporterna *”Basen i Svenskt musikliv”* och *”Kulturanalys 2022”* att studieförbundens insats för kulturlivet är avgörande.

Våra mötesplatser gynnar demokratin

Studieförbundet Vuxenskolas mötesplatser för kultur är en viktig del av det lokala kulturlivet: våra musikhus, drejsalar, bildsalar, relokaler, textilverksamhetslokaler och slöjdsalar är träffpunkter där demokratin stärks och främjas.

OBSERVATIONER & UTVECKLINGSOMRÅDEN

- SV har vi ingen nationellt knuten medlemsorganisation eller samarbetsorganisation som är förankrad i musik, konst, hantverk eller dans. Att starta samarbete med en sådan organisation skulle stärka vår roll som kulturlivsaktör. Exempel på sådan organisation är Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund.
- Konst, hantverk & bild-området är stort och når många. Här finns vinster med att anordna träffar för verksamhetsutvecklare i syfte att främja erfarenhetsutbyten och utveckla gemensamma strategier för hur vi når en yngre målgrupp och andra prioriterade mål.



Utmaningar och frågeställningar

- Inom musikverksamheten väntar vi studieförbund med spänning på det nya stadsbidraget 2024. Utmaningarna för våra verksamhetsutvecklare ligger i att hålla hög administrativ kvalitet, att vara nära sina cirkelledare, bidra med pedagogiska verktyg och stötta ledarna i deras pedagogiska planering – samtidigt som kravet på att planera för, och rapportera en kvantitet av timmar i många fall fortfarande är närvarande. Våra verksamhetsutvecklare behöver mer tid till att jobba med en mindre volym verksamhet. En utmaning framöver för SV och övriga studieförbund är att hitta en balans där verksamhetsutvecklarna har tid att utveckla verksamhet och vara nära verksamheten för att kunna erbjuda de pedagogiska stöd som krävs, och inte endast använda arbetstiden till administration och vaktmästeri.



- Att utbilda en större del av våra kamratcirkelledare är en utmaning som kräver specialriktade satsningar. Redan nu planeras koncept inom exempelvis musikämnet för att bättre nå och utbilda en större mängd cirkelledare inom kamratcirkelarna i musikämnet.
- Vi når få äldre män inom hantverk, konst, bild och litteratur – är det något vi bör titta på i strategiska prioriteringar? Ensamhet är ett stort problem bland äldre (enligt bl.a. socialstyrelsen) och här kan gemensamt kulturutövande vara en lösning.
- Ett nytt stadsbidrag 2024 kan innebära eventuell tyngpunkt på unika deltagare. En farhåga när stadsbidraget i framtiden sannolikt premierar verksamhet med många unika deltagare är att det kommer läggas mer energi på betalkurser och allmänarknad än kamratcirkel och att vi därigenom riktar oss mer mot betalstarka målgrupper som t.ex. pensionärer och medelålders hög- och medelinkomsttagare.
- Sämre ekonomi för avdelningar kan resultera att vår infrastruktur av viktiga mötesplatser och verksamhetsanpassade kulturlokaler såsom musikhus, bildsalar, vävsalar och hantverkslokaler försvinner.
- Inom kulturen är i många fall repetition och utövande över lång tid en central del i lärandet – som t.ex. att öva på ett musikaliskt stycke tillsammans med andra, utveckla sina teckningsfärdigheter, eller att förfina sin hantverksteknik. Vi står inför en framtid då denna form av utövande lärande kommer ifrågasättas allt mer, och vi måste kunna förklara och argumentera för värdet av denna typ av lärande för att öka och bibehålla folkbildningens legitimitet.
- Hur ska SVs nationella resurser fördelas inom kulturområdets olika ämnen? Historiskt har störst resurser från förbundskansliet gått till att utveckla och främja verksamhet inom populärmusiken, kanske på grund av dess stora volym sett till antal studietimmar och att vi genom verksamheten nått en relativt ung målgrupp. Men det finns fler områden inom kulturen som når många deltagare: hantverk, konst & bild når fler personer än musiken (dock en äldre målgrupp), och dans och teater når tillsammans ett stort antal unga unika deltagare. Finns här incitament för en omstrukturerad fördelning av SVs nationella resurser till kulturområdets respektive ämnen?

Ämnesdefinitioner – respektive kulturområdes ämneskoder

Konst, hantverk & bild:

Annan utbildning inom bild- och formkonst
Annan utbildning inom formgivning
Bild- och formkonstnärlig utbildning
Eko-Mode/Textiliernas livscykel
Film och fototeknik
Film-, radio- och TV-produktion
Grafisk konst
Grafisk teknik och bokbinderi
Grafisk teknik och bokbinderi
Hantverkt och gamla arbeten
Illustration, reklam, grafisk formgivning och foto
Keramik
Klädsömnad - klädvård
Knyppling
Konsthantverkshistoria, förståelse
Konstsömnad
Konstvetenskap och konsthistoria
Materialkunskap och tillverkning, allmän inriktning
Metallslöjd
Modedesign
Måleri
Porslinsmålning
Skulptur
Teckning
Träslöjd
Vävning
Övrig textilslöjd
Övrigt konsthantverk

Musik:

Folkmusik
Improvisatorisk musik (rock, jazz etc)
Instrumentalmusik - ensemble
Körsång
Musik (för scenframställning)
Musikteori
Piano (enskilt instrument) tangentspel
Solosång
Stränginstrument (enskilt instrument)
Sång och musik i grupp
Övriga enskilda instrument

Dans:

Ballett, klassisk dans
Folklig dans
Koreografi
Modern konstdans
Övriga danser

Litteratur:

Litteraturhistoria och litteraturvetenskap
Skrivarcirkel
Skönlitteratur och svenska

Teater:

Teater och dramatik (för scenframställning)
Övrig scenisk konst

BILAGA 1: KULTURÄMNINGEN PER AVDELNING MÄTT I TIMMAR

Fotnot: ”konst och media” som anges i tabellernas högra kolumn är definitionen och samlingsnamnet på kulturområdet i beslutstödssystemet. Enda skillnaden mellan datan i ”konst och media” och denna rapports definition av kulturområdets ämen är att litteraturen är exkluderad från ”konst och media” vilket gör liten skillnad i sammanhanget. Klustret ”Konst och media” kan i detta sammanhang likställas med ”Kulturområdet” enligt denna rapports definition..

Avdelning	TIMMAR (studiecirkel + annan folkbildning)							
	Musik	Dans	Teater	Hantverk, konst & bild	Litteratur	Övrig verksamhet (ej kultur)	Totalt antal studietimmar i avd	Andel konst & media i avd
SV Blekinge	16044	2155	54	7745	1605	18195	45798	58%
SV Dalarna	16036	2064	700	15493	812	18845	53950	65%
SV Gotland	1206	578	916	5699	456	8807	17662	50%
SV Gävleborg	56013	2924	276	10900	1278	15674	87065	83%
SV Göteborg	75416	15299	1827	24200	803	41004	158549	76%
SV Göteborgsregionen Sydost	51724	2468	2258	10666	539	13549	81204	85%
SV Halland	25335	6178	1032	18285	1773	26882	79485	66%
SV Jämtlands Län	6926	656	807	12586	837	22088	43900	50%
SV Jönköpings Län	26849	5658	1525	8919	1270	31745	75966	57%
SV Kalmar Län	5007	1437	880	14570	1214	20319	43427	51%
SV Kronoberg	3181	624	2046	9156	1717	17563	34287	45%
SV Lundabygden	9940	3525	0	5631	668	5996	25760	75%
SV Malmö	63831	4531	48	5667	2047	13170	89294	83%
SV Norrbotten	24171	3374	733	24784	1525	49715	104302	53%
SV Sjuhärad	20251	1984	844	13014	726	17375	54194	68%
SV Skaraborg	17069	1297	1282	14502	1473	29945	65568	54%
SV Skåneland	57835	1778	36	23445	2096	19740	104930	80%
SV Stockholm	76087	1560	2735	25254	2528	45345	153509	71%
SV Stockholms län	42367	6823	979	19105	1232	35495	106001	66%
SV Sörmland	1673	848	205	5934	574	7156	16390	55%
SV Uppsala län	6834	2041	451	11342	1735	14915	37318	58%
SV Värmland	12154	2220	618	16523	1763	53339	86617	37%
SV Väst	10641	2509	1862	26716	2176	47911	91815	47%
SV Västerbotten	16726	2312	956	24108	3329	48544	95975	47%
SV Västernorrland	16001	543	841	6342	990	7390	32107	75%
SV Västmanland	53713	410	153	8512	647	17297	80732	82%
SV Örebro län	45875	4932	44	8052	426	22385	81714	74%
SV Östergötland	44902	1469	1386	9698	1459	31133	90047	67%

BILAGA 2: KULTURÄMNINGEN PER AVDELNING MÄTT I UNIKA DELTAGARE

AVDELNING	UNIKA DELTAGARE							
	Musik	Dans	Teater	Hantverk, konst & bild	Litteratur	Övrig verksamhet (ej kultur)	Totalt unika deltagare i avd	Andel unika deltagare inom kulturområdet
SV Blekinge	837	384	6	971	224	2817	5239	42%
SV Dalarna	921	434	103	2012	243	2775	6488	55%
SV Gotland	350	261	86	903	83	3670	5353	31%
SV Gävleborg	1287	836	57	986	266	3033	6465	50%
SV Göteborg	1398	569	354	2101	185	2745	7352	60%
SV Göteborgsregionen Sydost	1684	385	223	2400	171	2653	7516	62%
SV Halland	1309	1506	156	1998	530	5062	10561	47%
SV Jämtlands Län	1163	235	61	1841	217	4997	8514	38%
SV Jönköpings Län	1206	2128	331	1491	427	7125	12708	40%
SV Kalmar Län	887	381	142	1824	412	4044	7690	41%
SV Kronoberg	417	115	179	1161	338	3589	5799	34%
SV Lundabygden	882	1058	0	707	186	1506	4339	60%
SV Malmö	1761	328	13	965	145	2663	5875	52%
SV Norrbotten	1291	584	124	2234	258	5146	9637	43%
SV Sjuhärad	827	315	84	1394	149	3462	6231	43%
SV Skaraborg	1334	465	155	2003	401	5495	9853	40%
SV Skåneland	1061	613	5	2298	483	4512	8972	45%
SV Stockholm	1725	197	242	1755	379	4421	8719	45%
SV Stockholms län	1154	1920	207	1674	297	3583	8835	56%
SV Sörmland	215	311	35	625	152	1762	3100	38%
SV Uppsala län	737	562	81	1399	378	3931	7088	40%
SV Värmland	950	538	142	1840	257	5448	9175	38%
SV Väst	1417	1186	378	2924	471	7096	13472	43%
SV Västerbotten	1430	985	115	2314	503	7817	13164	36%
SV Västernorrland	730	121	111	670	233	2235	4100	41%
SV Västmanland	884	201	65	834	157	2891	5032	39%
SV Örebro län	1144	292	9	538	105	2010	4098	50%
SV Östergötland	1461	363	128	1084	409	3530	6975	44%

BILAGA 3: TABELL SOM VISAR TIMMAR, DELTAGARE, ÅLDER OCH KÖN FÖR KULTUROMRÅDETS ÄMNEN 2019

(Sorterat efter antal studietimmar)

Verksamhet	Unika deltagare	Antal kvinnor	Antal män	Timmar (sc + afv)	Unika deltagare andel hela SV	Timmar andel hela SV	Kvinnor andel i ämnet	ÅLDERSFÖRDELNING - ANDEL				
								16-25 år	26 - 45 år	46 - 65 år	66+	Ingen uppgift/under 16 år
Musik	31 697	15 253	16 444	803 807	15%	39%	48%	6%	22%	21%	49%	1%
Hantverk, konst & bild	48 019	40 162	7 802	408 962	23%	20%	84%	2%	12%	25%	59%	3%
Dans	17 169	13 220	3 949	83 197	8%	4%	77%	11%	15%	22%	36%	16%
Litteratur	9 101	7 780	1 318	37 825	4%	2%	85%	1%	4%	11%	83%	1%
Teater	4 067	2 473	1 591	25 494	2%	1%	61%	17%	27%	21%	25%	10%

BILAGA 4: TABELL SOM VISAR ÅLDER OCH UNIKA DELTAGARE FÖR ALLA ÄMNESKODER INOM KULTUROMRÅDET

(Färgkodat efter kulturämne)

Ämne	16-25	26-35	36-45	46-55	56-65	66-75	76-85	86-95	96-105	(tom)	Totalsumma
DANS: Balett, klassisk dans	56	25	10	19	11	1				127	249
DANS: Folklig dans	149	328	328	532	1021	1738	1687	257	5	56	6101
DANS: Koreografi	6	2	8	14	16	11	2				59
DANS: Modern konstdans	576	202	149	208	214	177	80	3	1	992	2602
DANS: Övriga danser	1258	918	672	814	1058	1236	991	231	29	1624	8831
FLERA KULTURÄMNEIN I SAMMA : Musik-, dans-, film- och teatervetenskap/-historia	75	76	64	55	66	216	368	136	12	11	1079
Hantverk och konst - bild och film: Annan utbildning inom bild- och formkonst	41	42	55	82	121	180	168	32	8	23	752
Hantverk och konst - bild och film: Annan utbildning inom formgivning	9	13	21	23	35	43	28	4		20	196
Hantverk och konst - bild och film: Bild- och formkonstnärlig utbildning	32	47	63	104	158	219	145	28	1	35	832
Hantverk och konst - bild och film: Film och fototeknik	76	117	139	191	269	391	293	73	8	48	1605
Hantverk och konst - bild och film: Film-, radio- och TV-produktion	15	37	25	21	46	100	121	43	4	1	413
Hantverk och konst - bild och film: Grafisk konst	30	49	23	31	32	51	19	3		40	278
Hantverk och konst - bild och film: Illustration, reklam, grafisk formgivning och foto	12	6	4	6	7	7	11			9	62
Hantverk och konst - bild och film: Måleri	165	224	254	478	770	1637	1302	284	21	178	5313
Hantverk och konst - bild och film: Porslinsmålning		9	14	23	50	79	72	11	1		259
Hantverk och konst - bild och film: Teckning	46	21	24	40	50	80	65	13		71	410
Hantverk och konst: Grafisk teknik och bokbinderi	3	1	6	4	4	18	22	4		1	63
Hantverk och konst: Keramik	75	397	348	370	426	348	119	17	3	70	2173
Hantverk och konst: Klädsömnad - klädvård	33	107	118	159	242	311	162	22	3	18	1175
Hantverk och konst: Knyppling	1	6	10	30	103	176	179	25			530
Hantverk och konst: Konsthantverkshistoria, förståelse	5	6	22	41	49	148	127	23		6	427
Hantverk och konst: Konstsömnad	3	18	22	57	136	289	224	66	2	10	827
Hantverk och konst: Konstvetenskap och konsthistoria	1	27	10	11	22	176	377	104	8		736
Hantverk och konst: Materialkunskap och tillverkning, allmän inriktning	4	7	8	21	32	32	24	2			130
Hantverk och konst: Metallslöjd	38	131	138	222	310	234	127	7		5	1212
Hantverk och konst: Modedesign		2	7	5	14	29	26	4			87
Hantverk och konst: Skulptur		5	6	9	27	17	10	2			76
Hantverk och konst: Träslöjd	51	157	381	261	261	531	477	114	4	360	2597
Hantverk och konst: Vävning	1	41	69	155	517	1558	1688	345	11	6	4391
Hantverk och konst: Övrig textilslöjd	53	187	274	414	851	1716	1613	399	27	25	5559
Hantverk och konst: Övrigt konsthantverk	294	790	1163	1785	2930	5084	4327	989	48	506	17916
LITTERATUR: Litteraturhistoria och litteraturvetenskap	7	14	26	65	117	483	1037	395	45	11	2200
LITTERATUR: Skrivarcirkel	36	47	74	76	116	178	184	42	2	8	763
LITTERATUR: Skönlitteratur och svenska	38	48	154	251	381	1322	2351	1314	237	42	6138
MUSIK: Folkmusik	21	32	34	58	97	161	138	27	1	2	571
MUSIK: Improvisatorisk musik (rock, jazz etc)	378	977	646	399	270	164	118	38	1	9	3000
MUSIK: Instrumentalmusik - ensemble	216	381	300	290	299	370	350	78	1	99	2384
MUSIK: Körsång	138	383	362	563	853	1847	2428	653	31	56	7314
MUSIK: Musik (för scenframställning)	467	966	751	682	540	494	530	143	12	38	4623
MUSIK: Musikteori	82	97	45	47	50	86	175	71	5	2	660
MUSIK: Piano (enskilt instrument) tangentspel	6	10	5	10	9	24	42	4		21	131
MUSIK: Solosång	9	30	27	25	29	26	26	9			181
MUSIK: Stränginstrument (enskilt instrument)	11	15	18	29	53	104	116	15		8	369
MUSIK: Sång och musik i grupp	623	1047	898	993	1245	1622	2600	2266	721	149	12164
MUSIK: Övriga enskilda instrument	15	18	11	19	31	57	56	10	2	5	224
TEATER: Teater och dramatik (för scenframställning)	649	576	427	374	423	484	370	74	8	363	3748
TEATER: Övrig scenisk konst	31	78	47	37	18	19	18	2		69	319
Totalsumma	5835	8717	8260	10103	14379	24274	25393	8382	1262	5124	111729

